

Miljödepartementet

Åtgärder för att underlätta brådskande ändringar av tillståndsprövade miljöfarliga verksamheter i samband med covid-19

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) vill svara på ovan rubricerad remiss och därmed anföra följande.

LRF ser förstås positivt på att regeringen vill underlätta för de ändringar som covid-19 kan komma att kräva i tillståndsprövade verksamheter. LRF ser att det kan komma ytterligare behov av att underlätta för tillståndsprövade och anmälningsskyldiga verksamheter framöver, inte minst beroende på hur sommaren utvecklas. Exempelvis kan en sommar med brist på nederbörd kräva mer anpassning av jord- och skogsbrukets verksamheter mot covid-19 än vad som kan förutses idag. LRF uppmanar därför till en fortsatt beredskap och kräver ett nära samarbete mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten (HaV) i dialog med LRF.

De senaste somrarna har granskog i främst södra Sverige drabbats av omfattande granbarkborreskad. Orsaken är det varma och torra vädret, främst under sommaren 2018 som skapade mycket gynnsamma förutsättningar för granbarkborren. På kontinenten har utbrotten av granbarkborre skapat skogsdöd av katastrofartade proportioner. För att bekämpa granbarkborre är det viktigt att avverka och forsla bort det angripna virket snabbt och effektivt så att insekterna inte kan sprida sig vidare. Skogsbruket bedömde tidigare att man skulle klara situationen under 2020 men covid-19 skapade stor osäkerhet på virkesmarknaden och efterfrågan minskade. Minskad efterfrågan och produktion kan fort leda till att avverkningar inte kan genomföras.

För att inte stora virkesvärden ska gå förlorade och skogsägarna inte ska drabbas av mer omfattande skador än nödvändigt är det av stor vikt att virke kan lagras effektivt. Större terminaler är en viktig beståndsdel för att uppnå detta. Det såg vi exempelvis efter Gudrun-stormen. Inom projektet Stoppa borrarna har myndigheter och näring tillsammans arbetat med frågan. Ett resultat av detta är det bifogade brevet från projektdeltagarna som beskriver problemet mer i detalj samt att Skogsstyrelsen har skickat in en hemställan till

2020-05-26

Miljödepartementen om att göra en tillfällig ändring av Miljöprövningsförordningen. LRF stödjer brevet från Stoppa borrharna och Skogsstyrelsens hemställan men föreslår att ändringen görs permanent och omfattar flera olika skadekategorier.

I samband med Gudrunstormen tillkom paragraf 10 i kapitel 8 i Miljöprövningsförordningen. Vi föreslår att den utökas för att omfatta även andra större skador. När ändringen införs föreslår LRF att regeringen är förutseende och omformulerar paragrafen så den gäller för flera olika skador, exempelvis brand.

Nuvarande text:

10 § Anmälningsskyldighet C och verksamhetskod 20.90 gäller för anläggning för lagring av timmer som inte sker i eller nära vattentäkt, om lagringen har pågått mer än sex veckor, behövs med anledning av storm eller orkan och omfattar

1. mer än 20 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m³ fub) på land med begjutning av vatten, eller

2. mer än 10 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m³ fub) i vatten. Jag tror det är paragraf 9-11 som berör lagring av timmer.

Föreslagen förändring (markerad kursiv stil)

10 § Anmälningsskyldighet C och verksamhetskod 20.90 gäller för anläggning för lagring av timmer som inte sker i eller nära vattentäkt, om lagringen har pågått mer än sex veckor, behövs med anledning av *brand, extrema väderhändelser eller angrepp av skadegörare* och omfattar

1. mer än 20 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m³ fub) på land med begjutning av vatten, eller

2. mer än 10 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m³ fub) i vatten.

2020-05-26

Sammanfattning

Den dominoeffekt som följer av covid-19 är inte alltid enkel att förutse och kräver därför en öppen och god dialog med det gröna näringslivet för att förhindra att samhällsviktiga funktioner drabbas allvarligt. LRF kan inte nog understryka vikten av att möjliggöra snabba och tillfälliga ändringar och att Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, HaV och andra berörda myndigheter uppmanas till att framföra ett lösningsorienterat synsätt i sina vägledningar för bästa möjliga och kalibrerade utfall.

Remissyttrandet har beretts av juristerna Helena Andreason och Anna Treschow.

Hilda Runsten
Enhetschef
Energiföretagande och miljö

Magnus Kindbom
Skogsdirektör
LRF Skogsägarna

Behov av tillfälliga terminaler kopplat till granbarkborre och Covid-19

Nedan anges svar på uppkomna frågeställningar från mötet mellan Skogsstyrelsen och Regeringskansliet 2020-04-16

Nyckelord:

Virkesråvara - ett samlingsbegrepp för samtliga sortiment som faller ut vid en avverkning av skog exv. barrmassaved, sågtimmer och bränsleved.

Sammanfattning:

Ur ett såväl kortsiktigt som långsiktigt perspektiv är det direkt avgörande att möjliggöra kraftfulla åtgärder i tidigt skede då granbarkborrens skadenivåer snabbt kan förvärras med varma somrar och bristfälliga åtgärder. Att tillse förenklade och säkerställda möjligheter till avsättning kan därmed anses vara helt avgörande då konsekvenserna i annat fall kan bli ödesdigra.

Varför behövs tillfälliga terminaler och vilket virke finns behov av att lagra? (Skogslagring vs. terminallagring)

Svar:

Flödet av råvara till virkesförbrukande industrier är i normalfallet ett dragande flöde som styrs av efterfrågan. Baserat på efterfrågan skickas en beställning till respektive företags råvaruenhet där beställningen bryts ned per sortiment och geografi. Därefter anpassas alla processer efter detta (köp, planering, avverkning, transport mm.).

Vid ett granbarkborreangrepp av rådande dignitet tvingas skogsbruket att avverka en betydligt större andel gran än vad som normalt sett ingår i beställningen och det uppstår då ett tryckande flöde. Detta innebär att mer gran avverkas än vad industrierna klarar av att ta emot, vilket leder till överfyllda lager. Lagringssvårigheterna blir extra påtagliga då rådande marknadssituation m.h.t Covid-19 bromsar efterfrågan.

Rådande och framtida osäkerhet, såväl med hänsyn till Covid-19 som granbarkborreskadornas omfattning, är de enskilt största anledningarna till skogsbrukets generella behov av att säkerställa tillgången på tillfälliga terminaler för lagring av virkesråvara.

Covid-19 har en uppenbar marknadspåverkan vilket skapar en hög grad av osäkerhet i form av avsättningsmöjligheter. Att efterfrågan av virkesråvara är reducerad är ett faktum, men dess framtida omfattning är omöjlig att förutspå.

Granbarkborreskadornas omfattning under 2020 är fortfarande oviss även om ett rimligt scenario är likvärdiga skadenivåer som under 2019. Blir det en varm sommar förändras scenariot och skadenivåerna ökar jämfört med 2019. Att hantera samma skadenivåer som 2019 eller än värre ökade skadenivåer kommer att kräva extraordinära insatser för att nå efterfrågat resultat i form av bekämpning och bevarande av virkesvärde. Vid denna typ av scenario är det direkt omöjligt att hantera sortimentstutfallet utan terminaler då industrins efterfrågan och lagringsmöjligheter inte räcker till för att hantera virkesråvaran under berörd tidsperiod. Produktionskapacitet kommer att allokeras inom de drabbade områdena och beroende på omfattning och geografi kommer transportkapaciteten att vara en bristvara. Dessutom uppdagas en svårighet i att prognostisera var i geografiska terminalerna bör ligga, vilket försvårar arbetet med att söka tillstånd för lagring på "rätt" ställe.

Den avgörande förutsättningen för att lyckas med en effektiv bekämpning av granbarkborren är att säkerställa avsättningen för den skadade skogen. Möjligheten till avsättning är direkt avgörande för att kunna avverka och transportera bort de skadade träden inom rätt tid och därmed få bort insekterna från skogen. Skadad virkesråvara innehållande granbarkborrar ska inte lagras i skogen vid bilväg utan ska snarast oskadliggöras vid industri alternativt transporteras till terminal. Tidsperspektivet är direkt avgörande då nyttan avtar med tiden dvs det är mer effektivt, såväl ur bekämpningssyfte som med hänsyn till virkesvärdet, att sätta in kraftfulla åtgärder i tidigt skede. Vid en industriell efterfrågan som momentant är otillräcklig måste vi tillse tillfällig avsättning till terminal med möjligheten att nyttja virket vid senare tillfälle.

Vid avverkning av skadad skog avverkas även en varierande andel frisk skog som en konsekvens av att tillse åtkomst till den skadade skogen samt att tillse industrins efterfrågan. I normalfallet är det den oskadade friska skogen som avses lagras vid terminal då det skadade virket innehåller granbarkborrar samt att det snabbt försämras vid lagring då den i tidigt skede påverkas av lagringsröta. I tillägg till det friska virket lagras skadat virke avsedd för energiändamål vars kvalitet inte uppfyller sågverkens eller massa- och pappersbrukens kvalitetskrav.

En omgående förbrukning av den skadade massaveden vid massa- och pappersindustrin är dock problematisk då vedegenskaperna kraftigt påverkar exv. massans kvalitet och därmed framtida användningsområden samt kemikalieåtgången i tillverkningsprocessen. Andelen skadad massaved, beroende på respektive bruks förutsättningar, kan därmed inte utgöra en för stor del av det totala behovet in i processen.

Vad leder det till om skogsbruket inte har tillfälliga terminaler?

Svar:

Skogsbruket vill utföra en så effektiv bekämpning som möjligt genom att avverka och transportera bort skadad skog så snabbt som möjligt. Saknas avsättningsmöjligheter är detta inte möjligt och bekämpningsåtgärderna reduceras i omfattning och effektivitet, vilket ökar risken för populationsökning och framtida mer omfattande skador likt andra delar av Europa. Såväl ur svenska skogsindustrins som respektive skogsägares perspektiv innebär ovanstående stora förluster.

Hur arbetar skogsbruket idag med att söka tillstånd för terminaler?

Svar:

Skogsbruket arbetar normalt sett med långsiktiga terminallösningar där tillstånd löpande söks eller förnyas beroende på rådande eller framtida prognostiserade behov. Dessutom har flertalet företag i normalfallet tillgång till fasta terminaler som nyttjas kontinuerligt, om än i skiftande omfattning.

Kopplat till dagens osäkerhet i form av avsättningsmöjligheter, granbarkborrens skadenivåer för 2020 samt geografisk lämplig placering av tillfälliga terminaler är det ytterst behjälpligt att hanteringstiden för en ansökan om miljötillstånd och bygglov etc. hanteras skyndsamt då ovanstående förmedlad problematik kan eskalera oerhört fort. Idag upplevs tillståndsförfarandet som tidskrävande och osäkert i form av utfall. Av förekommen anledning överväger skogsbruket i normala fall om det är värt besväret då besked kan komma för sent i förhållande till det uppkomna behovet samt att förfarandet tar mycket tid och kraft i anspråk. Risken är därmed att det skapas sämre förutsättningar än nödvändigt med den direkta konsekvensen att ett mindre effektivt bekämpningsarbete utförs.

Hur har utbrottet av Covid-19 påverkat den uppkomna situationen?

Svar:

Covid-19 har påverkat och kommer att fortsätta påverka marknadssituationen för såväl sågade trävaror som olika massa- och pappersprodukter. Den svenska skogsindustrin kommer därmed att ha en reducerad efterfrågan av virkesråvara vilket försvårar en effektiv bekämpning av granbarkborren.

Skogsbrukets önskemål:

- Snabb tillståndshantering för lagring av virkesråvara, både för virke som lagras med eller utan vattenbegjutning.
- Enklare handläggning för terminallagring av mer än 20 000 m³ virkesråvara med vattenbegjutning. I rådande läge bör det vara ett anmälningsärende till kommunen istället för ett tillståndsärende.
- Lagringsstöd
- Fortsatta undantag från kör- och vilotider
- Sänkta banavgifter och farledsavgifter för att underlätta flytt av virke

Thomas Frick
Logistikchef Södra Skogsägarna
0470-857 70

Daniel Stridsman
Köpchef Holmen Skog
070-631 74 09

Matts Söderström
Skogschef Mellanskog
010-482 81 09

Deltagande organisationer i Stoppa borrarna

- BillerudKorsnäs skog
- Holmen Skog AB
- Hushållningssällskapet
- Lantbrukarnas riksförbund (LRF)
- Länsstyrelsen Västra Götaland
- Länsstyrelsen Örebro
- Mellanskog
- Moelven Skog AB
- Naturvårdsverket
- Setra Group AB
- Skogforsk
- Skogsindustrierna
- Skogsstyrelsen
- Skogssällskapet
- Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)
- Stora Enso Skog
- Sveaskog
- Sydved
- Såg i Syd
- Sågverken Mellansverige
- Södra skogsägarna
- Trafikverket
- Transportstyrelsen
- Vida skog AB